

‘Ik kan het niet laten om over anticonceptie te beginnen’

Heel veel kinderen

tekst: Sophie Broersen

beeld: Fleur Wiersma

Tien of meer kinderen, het lijkt een tafereel uit vervlogen tijden. Maar die gezinnen bestaan nog steeds. Zorgverleners vertellen over hun ervaringen met heel grote gezinnen.

In sommige gebieden van het land komt het nog voor: heel erg grote gezinnen. Vooral in de *biblebelt*, de strook over Nederland waar veel orthodox-protestanten wonen, zijn er nog gezinnen met meer dan acht kinderen te vinden (zie *kader* op blz. 1964). Gynaecoloog Willem Beekhuis werkt al jaren in die *biblebelt*, nu in het ziekenhuis St Jansdal in Harderwijk en daarvoor in Kampen. Hij heeft heel wat grote gezinnen voorbij zien komen:

‘Vandaag zag ik nog een vrouw die voor haar zevende kwam. Hier in de omgeving zie ik ze nog een enkele keer, maar in Kampen, waar ik tot 1992 werkte, zag ik regelmatig vrouwen die acht of meer kinderen hadden. Het grootste gezin was er een met achttien kinderen. Maar dat was echt een uitzondering.’ Enthousiast is hij er niet over: ‘Het is volgens mij niet mogelijk om zoveel kinderen, als je ze ook nog binnen twaalf jaar krijgt, voldoende aandacht te geven.

‘Wat komt dat komt en is welkom’, is het motto van de Nederlands Hervormde familie Blokland, die inmiddels uit achttien personen bestaat. Fotografe Fleur Wiersma draaide een aantal dagen mee in dit gezin en maakte een fotoserie. ‘Een bijzonder, leuk en warm gezin’, vond de fotografe. Het oudste kind in dit moderne en gelovige gezin is 21, nummer 16 is een half jaar oud.

Ik kan het niet laten om bij deze mensen over anticonceptie te beginnen.’ Meestal zonder effect trouwens: ‘Ze horen me aan en zeggen: “Dat gebruiken wij niet bij ons in de kerk.”’ De bevallingen van deze vrouwen verlopen in zijn ervaring vaak simpeler dan bij vrouwen met weinig kinderen. Maar toch is bekend dat de risico’s rondom de zwangerschap groter zijn bij vrouwen die meer dan vijf kinderen krijgen, de zogenaamde ‘grande multen’, vertelt Beekhuis: ‘De vrouw wordt ouder, en de buikwand slapper. De kans op liggingsanomalieën, op een fluxus, op een premature partus, op placenta praevia, op hypertensie en diabetes en op sectio’s neemt toe.’

Bewuste keuze

Verloskundige Paule Korlaar-Dijkhuizen, van praktijk Spakenburg de Parel kent de risico’s bij grande multen. Dat is verstandig als het werkgebied Spakenburg en Bunschoten is: ‘Gezinnen met vijf of zes kinderen, die zien we regelmatig. Maar die hele grote, met acht of meer kinderen, dat worden er steeds minder. Maar nog steeds hebben wij er een handvol van in de praktijk.’

Korlaar is voorzichtig als ze het heeft over complicaties: ‘We weten uit de wetenschappelijke literatuur dat de kans op complicaties bij de grande multen groter is dan bij andere zwangeren. Dus zijn we er alert op, maar in onze ervaring valt het erg mee. Maar goed, het wordt beschreven, dus het moet elders wel voorkomen. In de eerste lijn zien we natuurlijk ook vooral de gezonde zwangeren.’ De verloskundigen overleggen wel eens met gynaecologen over de *great grande multipara*, zoals vrouwen met meer dan negen kinderen wel genoemd worden: ‘Een zeventiende kind is een heel ander verhaal dan het zevende. Er is haast geen literatuur over. Vroeger waren gezinnen wel groter, maar zoveel kinderen waren ook toen de uitzondering.’ Korlaar krijgt niet de indruk dat de vrouwen in kwestie, of hun gezinnen, er slechter aan toe zijn dan die met een kleiner kindertal: ‘In alle gezinnen, groot of klein, kunnen problemen voorkomen. Maar als het goed loopt, is het gewoon een leuk gezin, dan maakt het niet uit of er drie of tien kinderen zijn.’ De verloskundige heeft niet het idee dat de vrouwen tegen hun zin zoveel kinderen

Vooral autochtonen hebben grote gezinnen

Uit gegevens van het CBS uit 2008 blijkt dat het aantal zeer grote gezinnen, met acht of meer thuiswonende kinderen, snel daalt. Begin 1997 waren er nog 2290, tien jaar later waren het er nog maar 1384. Nog maar één op ruim 1800 gezinnen. Dat waren er in 1930 nog één op de 30.

De daling is het sterkst bij niet-westerse allochtonen. In 1997 waren zij goed voor 35 procent van de zeer grote gezinnen, in 1997 voor nog maar 16 procent. Vooral onder Marokkaanse vrouwen neemt het kindertal heel snel af. De overgrote meerderheid, namelijk 80 procent, van de zeer grote gezinnen is autochtoon. En stonden ooit de katholieken bekend om hun grote voortplantingsdrift, tegenwoordig komen de zeer grote gezinnen vooral voor bij orthodox-protestanten. En dan vooral in de zogenaamde *biblebelt*, de strook die van Drenthe naar Zeeland loopt, en waar veel orthodox-protestanten wonen. In de traditioneel katholieke gebieden zijn de gezinnen tegenwoordig juist kleiner dan gemiddeld.

krijgen: 'Religie speelt meestal mee bij de beslissing om veel kinderen te krijgen. Maar bij de vrouwen die wij zien, is het ook echt een bewuste keuze voor een groot gezin.'

Weinig complicaties

Piet van der Zwaag is van 1966 tot 2001 huisarts geweest in Montfoort, een Utrechts stadje waar ook vrij veel orthodox-protestanten wonen en grote gezinnen nog steeds voorkomen. Hij had een aantal heel grote gezinnen in zijn praktijk: 'Ik denk een stuk of vijf. Door hun omvang vormden zij een substantieel deel van mijn patiëntenbestand.' Van der Zwaag,

'De vrouwen komen niet afgesloofd en afgeleefd over'

die verloskundig actief was, had eigenlijk niet veel van doen met deze gezinnen: 'Behalve de bevallingen dan. Verder deden zij geen groot beroep op mijn praktijk. Die bevallingen liepen vaak goed, ik zag weinig complicaties, en het overgrote deel beviel thuis.' Over de vrouwen zegt Van der Zwaag: 'Ik bewonderde de manier waarop deze moeders hun gezin runden; de kinderen waren doorgaans perfect gekleed, ze konden goed met elkaar overweg. Ze hadden geen financiële problemen, maar ze leefden zonder luxe. Geen televisie, geen dure dingen. Alleen het Reformatorisch Dagblad. Maar ze waren over het algemeen wel vrolijk.' Over de vrouwen zegt Van der Zwaag: 'Zo'n groot gezin trok wel een wissel: ze zagen er niet altijd even vitaal uit, ze waren wel eens anemisch. Maar meestal waren ze in goede gezondheid, en ik kan niet zeggen dat ze afgesloofd en afgeleefd overkwamen.' Had hij het gevoel dat deze vrouwen achter de keuze voor een groot gezin stonden? 'Tja, het werd gelaten genomen. Niet dat het echt ondergeschikte vrouwen waren, maar ze schikten zich wel. Tegen mij klaagden ze er nooit over. Maar een enkele keer begon er een aan de pil. Ik heb ook wel eens voorgescreven aan vrouwen uit een andere gemeente. Omdat hun dorpsgenoten het niet mochten weten.'